

๒๕๖๕ ปี

WCS พลังองค์กรชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก
พื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

ผลการดำเนินงาน
ประจำปี 2565

พชช - CODI

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)
Community Organizations Development Institute
(public organization)

**“องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก
พื้นที่เป็นตัวตั้ง
ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น”**

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. เป็นหน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งประกาศในพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 27 กรกฎาคม 2543 โดยการรวมสองหน่วยงาน คือ สำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท และ สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง พอช. เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2543

องค์การมหาชน เป็นหน่วยงานของรัฐรูปแบบพิเศษ ที่ออกแบบมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 การจัดตั้งองค์การมหาชนแต่ละองค์กร รัฐบาลจะตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีกระทรวงนั้นๆ มีคณะกรรมการเป็นกลไกการบริหารที่กำกับเชิงนโยบายและทิศทางขององค์กร โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร

วัตถุประสงค์

- 1 สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัย การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกชุมชนเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ บนหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม
- 2 สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน
- 3 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนการประสานสนับสนุน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

วิสัยทัศน์

2579 ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย

หลักคิดสำคัญ

องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก และพื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2563 – 2565

การเชื่อมโยงกับแผน นโยบายระดับชาติและนานาชาติ

แนวทางสำคัญในการสนับสนุนการทำงานขององค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน โดยมีหลักการทำงานสำคัญคือ การพัฒนาโดยชุมชน เป็นแกนหลัก (Community-Driven Development) มีแนวทางการทำงานร่วมในทุกโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

- สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลัก (Key actors) ในการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชน ภายใต้การสนับสนุนและร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานกลาง
- สนับสนุนให้ชาวบ้านชุมชนเจ้าของปัญหา มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและวางแผนการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง (Demand driven) ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่รอแต่การสนับสนุนจากภายนอก หรือรอทำตามแผนของหน่วยงาน (Supply driven)
- สนับสนุนการวางแผนพัฒนา ที่มีพื้นที่เป้าหมายในแต่ละเรื่อง ให้เต็มพื้นที่ทั่วประเทศ (Nationwide development process) ไม่ใช่ดำเนินการเฉพาะพื้นที่นำร่อง โดยชุมชน ประชาสังคม และท้องถิ่น เห็นภาพรวมของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา
- กิจกรรมและโครงการต่างๆ คือ “เครื่องมือ” ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
- จัดสรรและกระจายงบประมาณให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการด้วยตนเอง
- บทบาทของ พอช. มี 2 ระดับ คือ การจัดกระบวนการพัฒนาองค์กรชุมชน (Community organizing) ในรูปแบบต่างๆ โดยใช้โครงการต่างๆ เป็นเครื่องมือ และทำหน้าที่เชื่อมโยง ประสานงาน กับหน่วยงาน และรัฐบาล เพื่อพัฒนา นโยบาย ที่สนับสนุนแผนพัฒนาของชุมชนท้องถิ่น

นโยบายการพัฒนาองค์กรและขบวนการองค์กรชุมชน

1. การพัฒนาพื้นที่รูปธรรมเชิงคุณภาพในประเด็นงานต่างๆ และพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองทั้งระดับชุมชน ตำบล/เมือง จังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาค
 - สนับสนุนการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่รูปธรรมเชิงคุณภาพ
 - สนับสนุนการพัฒนาแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์จังหวัด ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
2. การเชื่อมโยงและพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก โดยการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง : สนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน ฐานรากบนวิถีเศรษฐกิจพอเพียง
3. การเชื่อมโยงและขับเคลื่อนงานร่วมกับหน่วยงานภาคีพัฒนาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับพื้นที่และระดับนโยบาย
 - พัฒนากลไกความร่วมมือในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย
 - ผนึกพลังเครือข่ายขบวนการองค์กรชุมชนในพื้นที่ เชื่อมโยงกลไกและขบวนการองค์กรชุมชนในทุกระดับ
4. การพัฒนาผู้นำองค์กรชุมชนและขบวนการองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองร่วมกับหน่วยงานภาคี
 - สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน
 - ยกระดับคุณภาพองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน และสภาองค์กรชุมชน เป็นกลไกกลางในการเชื่อมโยง และขับเคลื่อนงานในทุกระดับทุกพื้นที่อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงระหว่างขบวนการองค์กรชุมชนไทยและขบวนการองค์กรชุมชนในประเทศอาเซียน : เป็นการพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นภายในประเทศและระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน
6. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการกระจายอำนาจไปยังภาคและชุมชน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มาสนับสนุนการทำงานในทุกระบบ โดยพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการองค์กรและการสนับสนุนการพัฒนาขบวนการองค์กรชุมชนให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน
7. การส่งเสริมการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลของ พอช. และขบวนการองค์กรชุมชน : มุ่งเน้นการวางรากฐานการพัฒนาให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในส่วนขององค์กร พอช. และขบวนการองค์กรชุมชนในทุกระดับ

กิจกรรมและโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรชุมชน

พอช. ดำเนินงานตาม อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบัน ตามกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และตามนโยบายของรัฐบาล ในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้กิจกรรมและโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นภารกิจหลัก ของสถาบัน มีกิจกรรมและโครงการสำคัญ ดังนี้

1. การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

เพื่อให้คนในชุมชนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งรักษาเอกลักษณ์และปรับใช้ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและเป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ความสมดุลและยั่งยืน ตามสภาพปัญหา ความต้องการ บริบทของชุมชน การจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ในชุมชน ปี 2565 เกิดพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง 1,112 ตำบลใน 77 จังหวัด ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล ที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมตามแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 749 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 67.36 ของพื้นที่รูปธรรม วงเงินรวม 108.21 ล้านบาท และแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนได้รับการเชื่อมโยงกับแผนของหน่วยงาน จำนวน 695 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 62.50 นอกจากนี้ชุมชน ยังได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ วิทยากรให้ความรู้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม เป็นต้น

จากการขยายผลการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงปี 2561 – 2565 ก่อให้เกิดพื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นรวม 3,840 ตำบล ส่งผลให้เกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาคีความร่วมมือ รวมทั้งเกิดการแก้ไขปัญหา/พัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม

2. สวัสดิการชุมชน : สร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชน

เริ่มดำเนินการในปี 2548 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับเมือง/ตำบล สมาชิกมีการสมทบเงินเข้ากองทุน (ส่วนใหญ่วันละ 1 บาท) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรัฐบาลส่วนกลางสมทบเพิ่มเติม เพื่อดูแลกันและกันในชุมชน กองทุนจะจัดสวัสดิการให้สมาชิก เช่น เด็กแรกเกิด เจ็บป่วย เสียชีวิต ช่วยเหลือผู้ประสบภัย กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ฯลฯ ปัจจุบันมีการจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ ตามความต้องการของสมาชิก ไม่น้อยกว่า 15 ประเภท อาทิ สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด อุปกรณ์การเรียนของนักเรียน จ่ายกรณีเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิตจัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ ช่อมแซมบ้าน/ที่ดินทำกิน ตลอดจนช่วยเหลือป้องกันในช่วงโควิด-19 ทั้งการผลิตและแจกจ่ายหน้ากากผ้า เจลฆ่าเชื้อ ข้าวสารอาหารแห้ง โดยมีผู้รับสวัสดิการตรงสะสมรวม 1,970,314 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 2,399.95 ล้านบาท

ณ ปัจจุบัน (30 กันยายน 2565) มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง 5,916 กองทุน จำนวนสมาชิกกองทุน 6,487,620 ราย และมีเงินกองทุนรวม 19,062.27 ล้านบาท เกิดการพัฒนาและสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนรวม 1,455 กองทุน ครอบคลุมสมาชิก 1,180,975 คน งบประมาณสมทบรวม 182.73 ล้านบาท เกิดการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลตามเกณฑ์การประเมินผล 5,195 กองทุน สามารถขยายผลยกระดับคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนในปี 2565 จำนวน 1,175 กองทุน พร้อมทั้งติดตามและตรวจสอบสถานะกองทุนสวัสดิการชุมชน 4,020 กองทุน ภายใต้เกณฑ์คุณภาพนำไปสู่ความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีระเบียบ/ข้อบังคับของกองทุน ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิกเป็นปัจจุบัน มีรายงานผลการดำเนินงาน และรายงานสถานะการเงินและบัญชีของกองทุน รวมถึงแผนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนหรือแผนการฟื้นฟูกองทุนให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ มีระบบโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Codi_SWF) เป็นเครื่องมือในการบริหารกองทุน โดยมีการพัฒนาศักยภาพให้กับกองเลขาสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด 77 จังหวัด ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้งานโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีและสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ มีผู้เข้าร่วมการอบรมรวม 2,266 คน โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเริ่มใช้ระบบโปรแกรม (Codi_SWF) จำนวน 1,664 กองทุน

3. สภาพองค์กรชุมชน : เวทีกลางสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจัดการตนเอง

ดำเนินการตาม พ.ร.บ.สภาพองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 กลุ่มองค์กรชุมชนที่สนใจจัดตั้งสภาพองค์กรชุมชนระดับตำบล/เมือง ขึ้นมา ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายสาธารณะในระดับต่างๆ เชื่อมโยงและสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชน พัฒนาสิ่งแวดล้อม ศิลปะวัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ตั้งแต่ปี 2551 - 2565 จำนวน 7,795 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.62 ของจำนวน อปท. ทั่วประเทศ (7,825 แห่ง) มีสมาชิกสภาพองค์กรชุมชนตำบล ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิรวม 254,945 คน เฉลี่ยแห่งละ 33 คน และมีกลุ่มหรือองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนที่จัดแจ้ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 156,280 องค์กร ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด

ในปี 2565 เกิดการพัฒนาคุณภาพสภาพองค์กรชุมชน 1,548 ตำบล สามารถเป็นกลไกกลางในการแก้ไขและพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนในตำบล จากการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ผ่านประเด็นงานพัฒนาต่างๆ จากการประเมินระดับคุณภาพสภาพองค์กรชุมชนตำบล 3,885 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 49.65 ของสภาพองค์กรชุมชนทั่วประเทศ (7,795 ตำบล) จากการประเมินระดับคุณภาพสภาพองค์กรชุมชนตำบล 3,885 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 49.65 ของสภาพองค์กรชุมชนทั่วประเทศ (7,795 ตำบล) แบ่งเป็น ระดับ A จำนวน 955 แห่ง ระดับ B จำนวน 1,111 แห่ง ระดับ C จำนวน 505 แห่ง และ ระดับ D จำนวน 1,314 แห่ง

4. การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพแกนนำและขบวนองค์กรชุมชน

เป็นการวางรากฐานการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถของคนทำงาน พร้อมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถ ของขบวนองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกและแกนนำสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับองค์กรและชุมชนท้องถิ่น เกิดการพัฒนาผู้นำและคนในขบวนองค์กรชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาขบวนองค์กรชุมชน จำนวน 9,179 คน คิดเป็นร้อยละ 91.79 ของเป้าหมาย แกนนำและขบวนองค์กรชุมชน มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่างๆ นำไปใช้ในการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น ดังนี้ (1) การบริหารจัดการที่ดี 4,525 คน ก่อให้เกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต่อต้านการทุจริตใน 171 ตำบล เป็นกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และเกิดการบริหารจัดการโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล (2) ความรู้ด้านงานพัฒนา 1,237 คน โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน ส่งผลให้ตำบลมีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 1,112 ตำบล สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการและบริบทของพื้นที่ (3) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ “นักสื่อสารชุมชน” 500 คน โดยมีการนำเสนอข่าว บทความ และคลิป เผยแพร่ผ่านช่องทางของ พอช. สู่อารมณ์ ไม่น้อยกว่า 30 ชิ้น/ผลงาน (4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2,266 คน ในการใช้งานโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Social Welfare Fund) ก่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่มีประสิทธิภาพ (5) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 651 คน โดยเกิดการพัฒนาระดับฝีมือ “ช่างชุมชน” 536 คนใน 8 จังหวัด สู่การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อย และเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และ 73 สหกรณ์สามารถการจัดทำบัญชีและงบการเงินได้อย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

5. การป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

ด้วยแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ฉบับปรับปรุงให้ความสำคัญ กับกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต กำหนดให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบหลักในการทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน องค์กรชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เกิด นวัตกรรมการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนใน 17 จังหวัด 171 ตำบล 3,078 คน ในการหล่อหลอมพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมให้มีจิตสำนึกและ พฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตนำไปสู่ “การสร้างวัฒนธรรมสุจริตพร้อมกับการต่อต้านการทุจริต” โดยเกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนต่อต้านการทุจริตระดับตำบล 3,078 คน สู่การ เปลี่ยนแปลงความคิดของเครือข่ายภาคประชาชนว่า “การต่อต้านการทุจริตไม่ใช่ภาระ แต่เป็นภารกิจ” ที่ต้องร่วมกัน ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคม โดยเกิดรูปธรรมปฏิบัติการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการทุจริต และประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การจัดทำตู้ ปณ. ตู้ไว้วาง การจัดทำธรรมนูญสร้างวัฒนธรรมสุจริตชุมชนใน 14 ตำบลของจังหวัดนครสวรรค์ การประสานงานกับชมรมสตรีเพื่อส่งต่อข้อมูลเบาะแสการทุจริตให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแผนการต่อต้านการทุจริตของเครือข่ายภาคประชาชนได้รับบรรจุในแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของ อบจ.ภูเก็ต เป็นต้น

6. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

เป็นการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการแก้ไขปัญหาพื้นที่ฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยตำบล/เมือง มีระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส **เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 723 ตำบล/เมืองใน 77 จังหวัด** เกิดระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญที่ชุมชนดำเนินการ และรูปธรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการและบริบทของพื้นที่ อาทิ การพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นการพัฒนาระดับและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนและกลุ่มอาชีพ โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำไข่เค็มและพริกทอด และต่อยอดแปลงผักสวนครัว ยกระดับการประกอบอาชีพประมงริมเขื่อนลำปาวสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน ตำบลสหพันธ์ อ.สหพันธ์ จ.กาฬสินธุ์ โดยเชื่อมโยง 13 หมู่บ้านในการดำเนินงานร่วมกัน

7. การพัฒนาระบบบริหารจัดการและคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อและฟื้นฟูแก้ไขปัญหาสินเชื่อผิดนัด โดยสนับสนุนกลไกการบริหารและพัฒนาระบบสินเชื่อ สอบทานและพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อระดับพื้นที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และฟื้นฟู แก้ไขปัญหาสินเชื่อผิดนัด สามารถจัดระดับความเข้มแข็งและมาตรการในการพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อที่สอดคล้องกับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 460 องค์กร ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 324 องค์กร และพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ จำนวน 73 สหกรณ์ 115 คน ภายใต้วรรวมมือกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผลการดำเนินงานสินเชื่อสะสม ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานถึงสิ้นปีงบประมาณ 2565 พอช. ให้สินเชื่อองค์กรชุมชนแล้ว 11,749.42 ล้านบาท 1,006 องค์กรชุมชน มีผู้รับผลประโยชน์ 409,435 ครัวเรือน ใน 6,386 ชุมชน ในปี 2565 มีการสนับสนุนสินเชื่อแก่องค์กรชุมชน รวม 28 องค์กร 86 ชุมชน 1,514 ครัวเรือน

มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดย พอช. ร่วมกับหน่วยงานภาคี อาทิ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดอบรมหลักสูตรงานด้านสินเชื่อ ทั้งระดับส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และการจัดตั้งสหกรณ์ใหม่ผ่านช่องทาง การสื่อสารต่างๆ เช่น การประชุมติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสหกรณ์ พร้อมทั้งอบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการอ่านและวิเคราะห์งบการเงิน และนำความรู้ที่ได้รับไปสื่อสาร ให้ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งนับเป็นการร่วมมือเพื่อส่งเสริม การพัฒนางานด้านสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ โดยจัดอบรมหลักสูตรโครงการสร้างความเข้มแข็งให้สหกรณ์จัดทำบัญชีและงบการเงินได้ให้แก่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ 2 หลักสูตร มีสหกรณ์เข้ารับการอบรม จำนวน 73 สหกรณ์ 115 คน

8. การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท : บ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทภายใต้ **แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579)** ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 โดยสถาบันรับผิดชอบ กลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย 1.053 ล้านครัวเรือน มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยภายในปี 2579

1 บ้านมั่นคง : บ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน

การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด/ชุมชนบุกรุก โดยมีเป้าหมายแก้ปัญหาความไม่มั่นคง ในการอยู่อาศัย เพื่อสร้างชุมชนที่มั่นคงตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2546 นอกจากสนับสนุน การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยแล้ว ยังเป็นการพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงการจัดระบบดูแลเพื่อรักษาดีนและบ้านให้มั่นคงยั่งยืน พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานของขบวนชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายและขับเคลื่อนการทำงานระดับภาคและส่วนกลาง อาทิ การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนา ที่อยู่อาศัย และการพัฒนาเมืองในทุกมิติ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การอบรมและพัฒนาช่างชุมชน เป็นต้น

ผลการดำเนินงานสะสม นับตั้งแต่ปี 2546 – ปัจจุบัน (ณ 30 ก.ย. 2565) เกิดการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย “โครงการบ้านมั่นคง” รวม 127,920 ครัวเรือน ใน 1,832 ชุมชน 77 จังหวัด ประกอบด้วย บ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 108,848 ครัวเรือน และพื้นที่ชนบท 19,072 ครัวเรือน ในปี 2565 เกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 4,087 ครัวเรือน (จากเป้าหมาย 3,750 ครัวเรือน) 116 ชุมชน ใน 20 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 108.99 ของเป้าหมาย โดยดำเนินการบ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 1,507 ครัวเรือน และพื้นที่ชนบท 2,580 ครัวเรือน งบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยรวม 253.23 ล้านบาท

2 บ้านพอเพียง : ช่อมสร้างบ้านคนจน

เริ่มดำเนินการในปี 2560 เป็นการสนับสนุนการซ่อมสร้างบ้านผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อยในชนบท ซึ่งมีที่อยู่อาศัยและที่ดินแล้ว แต่สภาพบ้านทรุดโทรม กระบวนการทำงานจะเริ่มด้วยการสำรวจผู้เดือดร้อนทั้งตำบล แล้วจัดเวทีประชาคมจัดลำดับการสนับสนุน ปี 2565 เกิดการปรับปรุง ช่อมแซม และก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้ด้อยโอกาส 25,108 ครัวเรือน ใน 2,187 ตำบล 77 จังหวัด และมีผลการดำเนินงานสะสมนับตั้งแต่ปี 2560 – 2565 รวม 103,779 ครัวเรือนใน 4,195 ตำบล ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น ภายใต้แนวคิด “สร้างบ้าน สร้างสุข สร้างความมั่นคง” และก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคีพัฒนาในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างบูรณาการร่วมกัน

3 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

เป็นการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกแล้วคลอและทางระบายน้ำ จากการสนับสนุนโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ก่อให้เกิดระบบจัดการร่วมในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ และเกิดการแก้ไขปัญหาการรुक้าของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยผู้มีรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่ดีสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้รुक้า/ก่อสร้างไม่ถูกต้อง ตามกฎหมาย เป็น “ผู้อยู่อาศัยถูกกฎหมาย”

- การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว เกิดการแก้ไขปัญหาการรुक้าของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย ซึ่งการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2559 โดยสามารถดำเนินการในพื้นที่ 35 ชุมชน 3,539 ครัวเรือน จำแนกเป็น ก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ 3,107 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 247 ครัวเรือน และพื้นที่พร้อมก่อสร้างบ้าน 185 ครัวเรือน
- การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองเปรมประชากร เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2562 โดยอนุมัติโครงการและงบประมาณสนับสนุนนับตั้งแต่ปี 2562 – 2565 รวม 3,971 ครัวเรือน ใน 32 ชุมชน ซึ่งมีพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ 10 ชุมชน 1,013 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 15.86 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ประกอบด้วย บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 616 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 363 ครัวเรือน และพื้นที่รื้อย้ายแล้วพร้อมก่อสร้างบ้าน 34 ครัวเรือน

4 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล้รื้อ

ชุมชนที่ประสบภัยไฟไหม้ ไล้รื้อและน้ำท่วม 556 ครัวเรือนใน 20 จังหวัด มีที่อยู่อาศัยชั่วคราว โดยเป็นชุมชนที่ถูกไล้รื้อ 200 ครัวเรือน ประสบภัยพิบัติ 219 ครัวเรือน และเหตุอัคคีภัย 137 ครัวเรือน ส่งผลให้กลุ่มคนด้อยโอกาสและเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับการดูแล มีที่อยู่อาศัยรองรับเฉพาะหน้าและได้รับโอกาสในการพัฒนา เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มั่นคงต่อไป

การศึกษาประเมินมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนบ้านมั่นคง

เป็นการศึกษาในพื้นที่ที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ จำนวน 12 ชุมชน ใน 10 จังหวัด ก่อให้เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงของ พอช. และเงินสมทบจากชุมชน งบประมาณรวม 480,577,662 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชนมีมูลค่ารวม 1,109,595,639 บาท พบว่า มูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 629,017,977 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.69 และเกิดคุณค่าทางสังคมที่สำคัญ คือ ผู้มีรายได้น้อยมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกัน ทั้งในรูปแบบของการซื้อที่ดินและการเช่าที่ดินรัฐระยะสั้น/ยาว สมาชิกเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย สหกรณ์เคหสถาน ทำให้ชุมชนมีทุนหมุนเวียนสำหรับการพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัย การลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนของสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะและศักยภาพในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น การบริหารงานโครงการ การบริหารจัดการงานบัญชี/การเงิน งานก่อสร้าง เป็นต้น

9. การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา

เป็นการผนึกพลังและจัดความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน และภาคีพัฒนา ในการหนุนเสริมการจัดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและผลักดันเชิงนโยบายสาธารณะ โดยมีรูปแบบความร่วมมือในลักษณะต่างๆ ทั้งในระดับพื้นที่และนโยบาย 1) ระดับพื้นที่: (1) การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ เป็นการบูรณาการความร่วมมือการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จในจังหวัดน่าน ระหว่างสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และหน่วยงาน ภายใต้สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 7 หน่วยงาน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีบทบาทหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือคนจนกลุ่มเป้าหมาย ในการสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนจนเปราะบางให้สามารถเข้าถึงระบบการดูแล และระบบการสนับสนุนของหน่วยงาน โดยความร่วมมือระดับจังหวัด (2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเมืองและชนบท เกิดความร่วมมือ กับหน่วยงานในพื้นที่ โดยออกแบบการทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในการดำเนินงาน 2) ระดับนโยบาย : (1) การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ร่วมกับ 22 หน่วยงานบูรณาการบริหารจัดการที่ดินแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัยประเทศไทย ใช้ “ความร่วมมืออย่างบูรณาการ สู่ความยั่งยืน” (2) การสร้างหลักประกันยามชราภาพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านการออม “โครงการบ้านอายุประชาชน” เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) และเครือข่ายขบวนการองค์กรชุมชนบ้านมั่นคง ยกระดับการออมให้กับผู้มีรายได้น้อยและประชาชนผู้ประกอบอาชีพอิสระในพื้นที่ได้เข้าถึงการออมแบบครอบคลุมทุกชุมชน ดำเนินการนำร่อง 50 แห่ง อาทิ เมืองนครสวรรค์ เมืองขอนแก่น เมืองอุดรธานี เมืองสุรินทร์ เมืองสระบุรี เมืองสามชุก จ.สุพรรณบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองสุราษฎร์ธานี และเมืองสตูล เป็นต้น

10. การสนับสนุนพื้นที่รูปธรรมชุมชนเข้มแข็ง

เป็นการยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง โดยมีคุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็งใน 4 มิติ คือ (1) การพัฒนาคุณภาพคน (2) ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (3) การแก้ปัญหาของชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิต (4) การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์กับหน่วยงานและการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ภายใต้กรอบดังกล่าวชุมชนต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ ปี 2565 เกิดพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 1,162 ตำบลใน 77 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 119.79 ของเป้าหมาย 970 ตำบล โดยมีกระบวนการประเมินตนเองร่วมกันของสมาชิกในตำบลและผู้ที่เกี่ยวข้อง ใน 4 มิติ จำนวน 28 ข้อ 100 คะแนน แบ่งระดับความเข้มแข็งของชุมชนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดีเยี่ยม (Excellent) ร้อยละ 90 ขึ้นไป ระดับดีมาก (Very Good) ร้อยละ 80-89 และระดับดี (Good) ร้อยละ 70-79 โดยตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งที่ผ่านการประเมินนั้น จะต้องมีผลการประเมินร้อยละ 80 ขึ้นไป

จากการขยายผลยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเองในช่วง 2 ปี (พ.ศ. 2564 – 2565) ก่อให้เกิดพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งรวม 1,947 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 24.88 ของพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ โดยนำเครื่องมือ “ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง” วิเคราะห์คุณภาพและระดับ ความเข้มแข็งของตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะมิติที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องมีการ หนุนเสริมและพัฒนาเพิ่มขึ้น และเป็นเครื่องมือติดตามความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา ในระดับพื้นที่โดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพความเข้มแข็งของชุมชน

การพัฒนาระบบงานสำคัญ และการประเมินผลงานในปี 2565

เป็นการส่งเสริมและพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ของ พอช. ในการหนุนเสริมชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศ และข้อมูล : มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อาทิ สนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (SWF) และฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมให้กับกองเลขาจังหวัดและกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทั้ง 5 ภาค การใช้ระบบสารสนเทศสนับสนุนการบริหารโครงการ โปรแกรมบูรณาการพื้นที่ปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (CODI AreaInterop) และโปรแกรมบริหารจัดการโครงการ (CODI PMS)) และการใช้งานโปรแกรมตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่และขบวนการองค์กรชุมชน พร้อมทั้งปรับปรุงฐานข้อมูลสภาองค์กรชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตลาดนัดองค์กรชุมชนออนไลน์ ส่งผลให้องค์กรชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ระบบโปรแกรมต่าง ๆ ผ่านระบบ Online ในการปฏิบัติงานและนำไปใช้ประโยชน์ในงานพัฒนา รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลของสถาบันกับระบบพอร์ทัลกลางเพื่อประชาชน (Citizen Portal) ผ่าน Application ในโทรศัพท์ Smartphone โดยเป็นความร่วมมือในการพัฒนาระบบ และข้อมูลร่วมกันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) มีการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open data) ในข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอกตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล เช่น พม. NECTEC บพท. เป็นต้น

2. การพัฒนานวัตกรรมชุมชน การจัดการความรู้ และงานวิจัย : มีการยกระดับพื้นที่ถอดบทเรียนตำบลนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง จำนวน 20 พื้นที่ ใน 5 ภาค โดยเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานภาคและเครือข่ายนักวิชาการในโครงการถอดองค์ความรู้การพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็ง เกิดการขยายผลในพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ โดยมี การ “นำเสนอผลการศึกษาวิจัยพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ” และมีการนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แนวคิดในการศึกษาวิจัยขยายผลโครงการอื่นๆ และพบปัจจัยสำคัญที่เป็นพลังของการทำงานของชุมชนที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง ที่อาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการใน 6 ประการ ได้แก่ (1) การมีจินตภาพร่วมของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง (2) การจัดการร่วมในเชิงสถาบัน (3) การจัดการความรู้ กระบวนการมีส่วนร่วมในความรู้และการยกระดับองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ (4) มีกติกาข้อตกลงร่วมในการจัดการ (5) บทบาทภาคประชาสังคมกับการเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาชุมชน และ (6) สร้าง “พื้นที่กลาง” หรือ “พื้นที่เจรจาและปรึกษาหารือ”

3. การพัฒนาระบบสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ : เกิดการสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ทั้งในรูปแบบหนังสือและเอกสาร การผลิตวีดิทัศน์ นิทรรศการ และสื่อสารผ่านช่องทาง Social media โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชน การนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อ 3 มิติ ไม่ว่าจะเป็นสื่อ On Air/ Online/ On Ground นำไปสู่การยกระดับเพื่อเป็นชุดบทเรียนสร้างความคิดริเริ่ม จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการสื่อสารประเด็นงานสำคัญผ่านช่องทางหรือรูปแบบต่างๆ การสื่อสารภายในเพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจต่องานพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบันฯ ผ่านสื่อสาธารณะและสื่อออนไลน์

4. การบริหารและพัฒนาบุคลากร : เกิดการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการทำงานตามตำแหน่งงานและภารกิจของสถาบันฯ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งด้านการปฏิบัติงานและเปิดโลกทัศน์จากภายนอก รวม 290 คน ทั้งในรูปแบบการพัฒนาบุคลากรผ่านการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งด้านการปฏิบัติงานและเปิดโลกทัศน์จากภายนอก และการรณรงค์พัฒนาอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมองค์กร

5. ระบบตรวจสอบภายใน : วัตถุประสงค์การตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจในความครบถ้วน ถูกต้อง เพียงพอ และเชื่อถือได้ในการปฏิบัติงาน สอบทานความเพียงพอเหมาะสมของระบบการควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุ้มค่า เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ปี 2565 มีระบบตรวจสอบผลการปฏิบัติงานด้านการเงินของส่วนงาน เปรียบเทียบกับปีก่อนๆ (2562-2564) พบว่า ส่วนงานต่างๆ มีการปฏิบัติงานดีขึ้น โดยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ เพื่อให้เป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ระบบการควบคุมครุภัณฑ์ พัสดุ ระบบการยืมครุภัณฑ์ และการโอนครุภัณฑ์ การตรวจสอบสินเชื่อ การสอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน การสอบทานรายงานการเงิน (ทุกไตรมาส) รวมถึงการตรวจสอบการสนับสนุนการบริหารงบประมาณสนับสนุนของสำนักงานภาค

6. ระบบการเงิน : มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโปรแกรมระบบบริหารการเงิน พอช. (Codi E-Finance) รองรับการปฏิบัติงานด้านการเงิน ตั้งแต่การขออนุมัติ การอนุมัติ การรับเงิน โดยใช้การลงนามลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานและการทำงานด้านการเงินของสถาบัน สามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน สำหรับระบบการสนับสนุนหน่วยงานภายนอก มีการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเงินและการเบิกจ่ายแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้บริการทางการเงินของธนาคารกรุงไทย จำกัด (ระบบ KTB Corporate Online) และธนาคารออมสิน (ระบบ GSB Corporate Internet Banking) ในการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินทั้งภายในและภายนอก ทำให้ผู้รับเงินได้รับความสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเดินทางไปทำธุรกรรมทางการเงินที่ธนาคาร ลดความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรมเนื่องจากการถือเงินสด ทั้งนี้ผู้รับเงินจะได้รับ SMS แจ้งให้ทราบว่ามีเงินเข้าบัญชีและสามารถตรวจสอบได้ทันทีที่มีการโอนเงิน

ผลการประเมินการปฏิบัติงาน และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 1) การประเมินการปฏิบัติงานขององค์การมหาชน ในปี 2565 พอช. มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ค่าคะแนน 94.137 และมีผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) รวม 437.69 คะแนนจาก 500 คะแนน และจากสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถาบันฯ ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนร้อยละ 87.14 2) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ 2565 สรุปผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คะแนนภาพรวม 95.04 อยู่ในระดับ AA คือ ระดับดีเยี่ยมและบรรลุค่าเป้าหมาย ได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

ติดต่อเรา

พอช - CODI

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 0-2378-8300 โทรสาร 0-2378-8376

Website : <http://www.codi.or.th> FB : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน-CODI